

त्रस्य करणासामर्थ्ये पत्नी त्यागं कुर्यात् उभयोरसामर्थ्ये नियुक्तः कश्चित् ॥ ॥ षष्ठो
कण्डिका ॥ ६॥ ॥

सायमाहुत्याऽहुतायां चेदुर्बलः स्यात्तदैव प्रातराहुतिस्तत्सऽस्थाश्रुतेरग्निहोत्रस्य
॥१॥ यदि सांतायां यज्ञमानो दुर्बलो भवति प्रातराहुतिकालं यावन्न जीवती-
त्याशङ्क्यते तदा तस्मिन्नेव काले प्रातराहुतिर्देया . कुत एतत् तत्संत्रस्य
प्रातराहुत्यां हि संतिष्ठतेऽग्निहोत्रम् . तद्धि प्रकृत्य सायं जुहोति प्रातर्जुहोती-
त्युच्यते अग्निर्गो सायमाहुतिमाहुः सौरीं प्रातराहुतिमिति उभयोरप्यग्निहो-
त्रसंज्ञा नैते द्वे कर्मणी अग्निहोत्रं जुहोतीत्येकवचननिर्देशात्^{१)} . न चैक-
मेव कर्म शरद्वसन्ताग्रयणवत्पुनः प्रातरभ्यस्यते देवतान्यत्वात् अन्या चान्या च
देवतोभयत्र अतः सायारम्भं प्रातरपवर्गमिदमेकं कर्मेति . एतदेव च द्यवयवमग्नि-
होत्रं प्रकृत्य अग्निहोत्रं जुहुयात्स्वर्गकाम इति श्रूयते यावज्जीवमग्निहोत्रं जुहु-
यादिति च . तस्माद्वयवद्वयस्याप्येकं कार्यमित्येककर्मत्वम् . यद्येकमेव कर्म तत्त्वं
किमिति न भवति कालभेदादित्यदोषः यथा दर्शपूर्णमासयोः कार्यैकत्वेऽपि
कालभेदान्नानातत्त्वतैवमत्रापि . तदुक्तमाचार्येण (२६. ६. २७) आवृत्तिर्वा प्रधानका-
लवादिति . तथा चारु (२. ३. १. ४) स यत्सायमस्तमितेऽभिकरोतीति पुनश्च (५)
अथ यत्प्रातरनुदितेऽविभ्राजमान उदेतीति कार्यैकत्वमिव दर्शयति . तस्मात्सा-
धूतम् तत्सऽस्थात्रस्येति . जीवेच्चेत् पुनः काले ॥२॥ यदि पुनर्जीविति
यज्ञमानः काले प्रातराहुतिर्देया . नित्यानां हि निमित्तं कालः निमित्तमन्त-
रेण च नैमित्तिकं कृतमप्यकृतसममित्यभिप्रायः . एवं प्राप्तऽआहु .

न वा कृतत्वात् ॥३॥ नैव प्रातराहुतिर्देया कृता हि परिसमाप्तिस्तस्येति .
ननु चोक्तम् कालो निमित्तभूत इति न च निमित्तमन्तरेण नैमित्तिकम् कृत-
मप्यकृतमिव भवति तस्मात्पुनःक्रियेति . अत्रोच्यते . न प्रातर्होमस्य निमित्तं
कालः अन्यदेव हि तत्र निमित्तम् सायारम्भः . अतः प्रातर्होमस्य श्रूयमाणो
ऽपि कालो बलादङ्गीभवति न हि निमित्तस्यानेकत्वमिष्यते . तस्मात्कृतत्वान्न
पुनः प्रातराहुतिर्देयेति . पौर्णमासान्ते^{२)} चामावास्यमग्निहोत्रवत् ॥४॥ तु-

१) See schol. at ४. १२. १. २) मास्यन्ते ३ sec. m. M pr. m.